

PM

Till	Namn mottagare
Från	Almega Arbetsgivarsamverkan
Datum	Datum
Angående	Lön i friskolor

Lön i privata och kommunala skolor

Denna PM syftar till att bemöta påståenden om att privata skolor har lägre löner än kommunalt drivna och att nyansera bilden av lönebildningen i friskolor.

Sammanfattning:

- Skillnad i åldersstruktur förklarar mellan 100 kr och 1 500 kr av löneskillnaden mellan lärare i Almega Tjänsteföretagens medlemsföretag och lärare i kommunal sektor
- Rensat för skillnader i åldersstruktur mellan lärare hos Almega Tjänsteföretagen och kommunal sektor är lönerna högre för rektorer, grundskollärare och förskollärare i Almega Tjänsteföretagen samtidigt som gymnasielärare, yrkeslärare och förskolechefer har högre lön i kommunala skolor, när lönestatistik för ett enskilt år jämförs
- Lönestatistiken för majoriteten av lärare i privat sektor släpar dock efter ett år i SCB:s statistik. Det är därför missvisande att jämföra löner mellan kommunal sektor och privat sektor för ett enskilt år i SCB:s statistik, som (S) nyligen gör i en rapport
- Lönerna är lägre på mindre skolor inom Almega Tjänsteföretagen, lägst löner har i genomsnitt skolorna med färre än 25 anställda, därefter kommer skolor med mellan 25–50 anställda. Skolor med färre än 50 anställda samlar 70 procent av alla skolor inom Almega Tjänsteföretagen, och 22 procent av alla anställda
- Mellan 2016 och 2017 var löneökningstakten för identiska individer 4 procent för förskollärare, 5,7 procent för grundskollärare och hela 8,1 procent för gymnasielärare, inom Almega Tjänsteföretagen. I genomsnitt per år sedan 2014 har löneökningarna varit 6,1 procent för gymnasielärare, 5,5 procent för grundskollärare, och 4 procent för förskollärare. Det kan jämföras med löneökningen för tjänstemän inom Svenskt Näringsliv som varit i genomsnitt 3,8 procent per år sedan 2014
- Lönespridningen för lärare ökar i både kommunal och privat sektor. För gymnasie-, grund- och förskollärare är lönespridningen störst i kommunal sektor

Löneskillnaderna vid en första anblick

I debatten hörs ibland påståenden om att löneläget är lägre i privat jämfört med kommunalt drivna skolor. Det senaste exemplet kommer ur en rapport från (S)¹ där man skriver:

”I fristående skolor var 2015 medianlönen för samtliga lärargrupper, utom förskollärare, lägre än i kommunala skolor”

Vid en jämförelse av snittlönerna i kommunal sektor från SCB:s statistik med lönerna för lärare inom Almega Tjänsteföretagen ser det ut såhär 2017:

Yrke	Almega Tjänsteföretagen	Kommunal sektor	Skillnad
Rektorer	49 800	48 600	1 200
Förskolechefer	42 800	44 500	-1 700
Lärare i yrkesämnen	33 100	35 800	-2 700
Gymnasielärare	34 500	35 900	-1 400
Grundskollärare	32 800	33 100	-300
Förskollärare	30 900	29 500	1 400

Källa: Almeegas lönestatistik och SCB

Till synes är alltså den genomsnittliga totala månadslönen 1 700 kr, 2 700 kr, 1 400 kr respektive 300 kr lägre för, i tur och ordning, förskolechefer, yrkeslärare, gymnasielärare och grundskollärare bland friskolorna inom Almega Tjänsteföretagen.

Men för en lönejämförelse är ett minimum att åtminstone ta hänsyn till att åldersstrukturen ser olika ut i kommunalt respektive privat drivna förskolor, i genomsnitt är lärarna yngre i privat sektor. Man bör även ta hänsyn till att SCB:s (och Almeegas statistik, som ligger till grund för SCB:s statistik) inte innehåller den senaste lönerevisionen för majoriteten av de privat drivna förskolorna på grund av ett senare revisionsdatum i de privata kollektivavtalen jämfört med de kommunala.

¹ ”De får betala priset för Sverigedemokraternas högersväng - en rapport om hur vinstjakten drabbar de som arbetar i välfärden”, Socialdemokraterna maj 2018.
<https://www.socialdemokraterna.se/globalassets/aktuellt/de-far-betala-priset-for-sds-hogersvang.pdf>

Mindre löneskillnader när hänsyn tas till olikheter i åldersstruktur

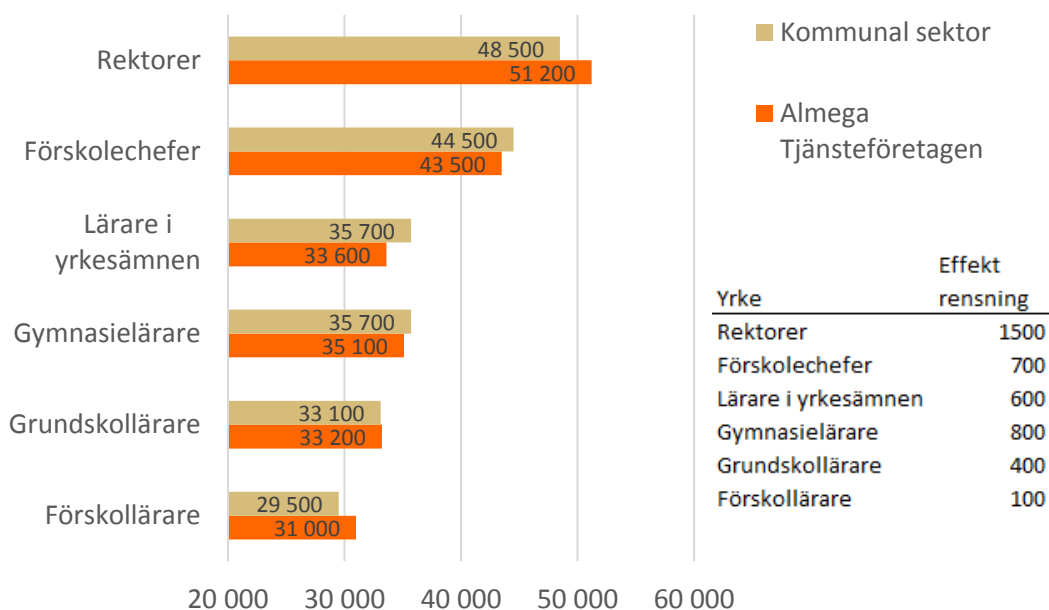
För att göra en rimlig lönejämförelse mellan lärare i privat och kommunalt drivna skolor bör hänsyn tas till strukturella skillnader mellan grupperna. En viktig skillnad är eventuella olikheter i åldersstruktur.

Ett vanligt sätt att korrigera statistiken kallas för strukturrensning. T ex Medlingsinstitutet strukturrensar statistiken för olika ålderssammansättning när de jämför löner mellan kvinnor och män.

För att strukturrensa statistiken krävs information om andelen anställda och genomsnittslön inom olika ålderskategorier. I SCB:s statistik redovisas detta för lärare i kommunal sektor (där SCB gör en totalundersökning) men det saknas för stora delar av lärare i privat sektor (där SCB gör en urvalsundersökning).

I nedan jämförs därför kommunal sektor med statistiken för friskolorna inom Almega Tjänsteföretagen. Sett till rektorer, förskolechefer, gymnasielärare, grundskollärare och förskollärare täcker friskolorna inom Almega Tjänsteföretagen in ungefär 50 procent av de anställda i privat sektor.

Lön efter strukturrensning för ålder Almega Tjänsteföretagen och kommunal sektor, 2017

Källa: Almeegas lönestatistik och SCB

Det som återstår efter strukturrensningen är de löneskillnader som inte kan förklaras av skillnader i ålder. Lönerna efter strukturrensningen i grafen kan uttryckas som snittlönerna i friskolorna inom Almega Tjänsteföretagen respektive kommunalt drivna skolor om åldersstrukturen hade varit densamma i båda populationerna.

Korrigeringen av statistiken innebär att genomsnittslönerna inom friskolorna inom Almega Tjänsteföretagen skulle varit mellan 100 kr (förskollärare) och 1 500 kr (rektorer) högre i förhållande till lönerna i kommunal sektor år 2017, givet att åldersstrukturen vore densamma. Annorlunda uttryckt är det löneskillnader som kan förklaras av faktorn ålder.

Givet en likadan åldersstruktur i kommunalt drivna förskolor och friskolor inom Almega Tjänsteföretagen vore lönen högre bland friskolorna inom Almega Tjänsteföretagen för rektorer (51 200 kr jämfört med 48 500 kr i kommunal sektor), förskollärare (31 000 kr jämfört med 29 500 kr) och grundskollärare (33 200 kr jämfört med 33 200 kr).

Gymnasielärare, yrkeslärare och förskolechefer har mer betalt i kommunal sektor. Men löneskillnaderna kan även här till en relativt stor del förklaras av skillnad i åldersstruktur. För exempelvis gymnasielärare är löneskillnaden innan strukturrensningen 1 400 kr, och efter 600 kr. Det innebär att ca 800 kr kan förklaras av skillnad i åldersstrukturen mellan gymnasielärare i kommunala skolor jämfört med gymnasielärare i Almega Tjänsteföretagen.

Den officiella lönestatistiken för lärare i privat sektor släpar efter ett år

I SCB:s lönestrukturstatistik samlas data in årligen avseende löneläget i september månad. SKL:s och Pactas kollektivavtal med lärarfacken löper ut 31 mars. De löner som SCB samlar in från kommunalt drivna skolor avseende september månads löneläge är därmed sannolikt nästintill samtliga reviderade i årets löneläge.

Kollektivavtalen för lärare på de privat drivna skolorna har däremot löneredvisionsdatum 1 september (KFO och Almega Tjänsteföretagen). Det får följderna att när friskolorna ska rapportera in årets lönestatistik har man inte hunnit med att uppdatera lönerna till årets löneläge, utan merparten av de inrapporterade lönerna avser förra årets löneläge.

Exakt hur stor andel som egentligen är ett år gamla löner vet vi inte säkert då en sådan variabel inte finns i lönestatistiken. I en enkätfråga (med svarsfrekvens 30 %) till friskolorna inom Almega Tjänsteföretagen uppgav företagen att ca 7/10 medarbetares löner inte var reviderade i den inrapporterade statistiken. Sannolikt är det alltså närmare sanningen att jämföra lärarlöner i privat sektor med lönerna i kommunal sektor året innan.

Det är i vilket fall slarvigt och fel att jämföra lärarlöner i privat respektive kommunal sektor från SCB för ett specifikt år som t ex (S) gör i sin rapport.

En slutsats blir att både skillnad i åldersstruktur och revisionsdatum kan förklara stora delar av de påstådda löneskillnaderna mellan privat och kommunal sektor.

Större löneskillnader i SCB:s statistik

Jämförs lärare i hela privat sektor med lärare i kommunal sektor är löneskillnaderna till synes större än jämfört med Almega Tjänsteföretagen.

Yrke	Privat sektor	Kommunal sektor	Skillnad
Rektorer	47 700	48 600	-900
Förskolechefer	35 000	44 500	-9 500
Lärare i yrkesämnen	32 700	35 800	-3 100
Gymnasielärare	32 200	35 900	-3 700
Grundskollärare	31 600	33 100	-1 500
Förskollärare	29 600	29 500	100

Källa: Almeegas lönestatistik och SCB

Samtliga yrkesgrupper förutom förskollärare har högre lön i kommunal sektor, och skillnaderna är större än i jämförelsen med friskolorna inom Almega Tjänsteföretagen.

En delförklaring till detta kan naturligtvis vara att andra privata skolor utanför Almega Tjänsteföretagen har ett lägre löneläge. Merparten av privata skolor utanför Almega Tjänsteföretagen är organiserade inom arbetsgivarorganisationen KFO. En större andel av dessa skolor drivs som ideella föreningar, ekonomiska föreningar eller kooperativ vilket oftast är små verksamheter. I tabellen ovan är heller ingen hänsyn tagen till skillnad i åldersstruktur eller att lönerna i privat sektor släpar efter ett år för en stor del av lärarna.

Läraryrket strukturrensar för storlek på stad

I en rapport från 2013 jämför Läraryrket lönerna bland sina medlemmar inom Almega Tjänsteföretagens område med medlemmarnas löner inom SKL:s

område.² I rapporten konstaterar man att fristående skolor i större utsträckning finns i de större städerna, och att löneläget generellt är högre där.

Detta och även ålder rensar Lärarförbundet statistiken för, dvs man redovisar de skillnader i lön mellan sektorerna som inte kan förklaras av skillnader i region och ålder och kommer fram till att lönerna (för sina medlemmar) är lägre för merparten av läraryrkena inom Almega Tjänsteföretagen jämfört med SKL.

Det är fullt möjligt att region kan förklara löneskillnader men det kan vi inte kontrollera gällande kommunal sektor utifrån den statistik som är öppet tillgänglig på SCB.

Huruvida Lärarförbundet kontrollerat för om alla löner är reviderade i samma års löneläge framgår inte i deras rapport.

En faktor Lärarförbundet inte tar hänsyn till är företagsstorlek, dvs att det kan vara så att friskolorna inom Almega Tjänsteföretagen i större utsträckning än i kommunal sektor är mindre verksamheter. Att kontrollera för företagsstorlek har relevans i en lönejämförelse i det fall större företag inom en viss bransch har ett högre löneläge än mindre, vilket är ett sannolikt antagande gällande många branscher.

Nedan redovisas löneläget per storleksklass inom Almega Tjänsteföretagen. Motsvarande information skulle dock behövas för de kommunalt drivna skolorna för att göra en strukturrensning av lönestatistiken.

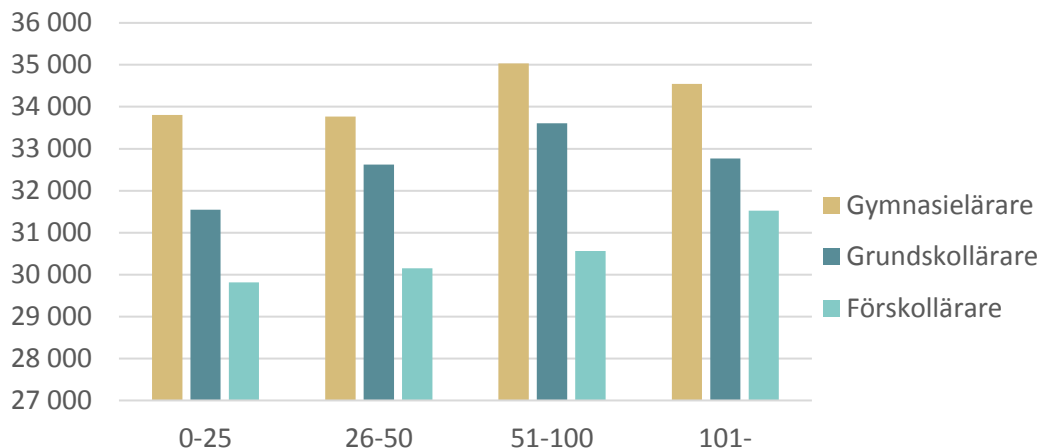
Lägre löner på mindre friskolor

Lönerna är lägre för gymnasielärare, grundskollärare och förskollärare på företagen med färre än 50 anställda, och lägst löner har i genomsnitt skolorna med färre än 25 anställda. Högst löner för förskollärare återfinns bland de största friskoleföretagen, de med fler än 100 anställda. Gymnasie- och grundskollärare tjänar mest i friskolor med mellan 51–100 anställda. Näst högst lön har gymnasie- och grundskollärare i de största friskoleföretagen med fler än 100 anställda.

²”Jobba i fristående skola = högre lön?”, februari 2013

<https://www.socialdemokraterna.se/globalassets/aktuellt/de-far-betala-priset-for-sds-hogersvang.pdf>

Genomsnittslön efter storlek på friskola, 2017 års lönestatistik

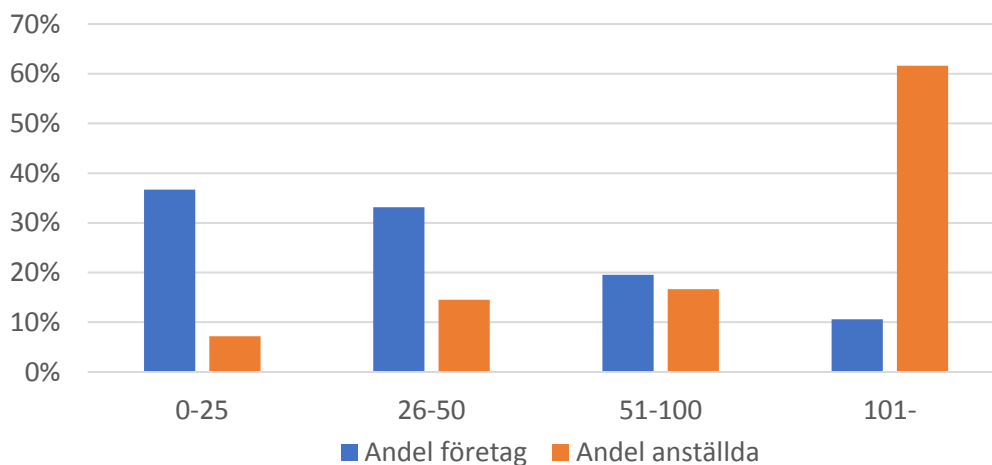

Källa: Almegas lönestatistik 2017 Antal anställda

Många små friskolor, men de stora samlar flest anställda

De minsta friskolorna inom Almega Tjänsteföretagen, i storleksklassen 25 eller färre anställda, samlar 37 procent av alla skolor inom Almega Tjänsteföretagen, men bara totalt 7 procent av alla anställda. Friskolorna med fler än 100 anställda utgör 11 procent av totalt antal företag och där jobbar 62 procent av de anställda.

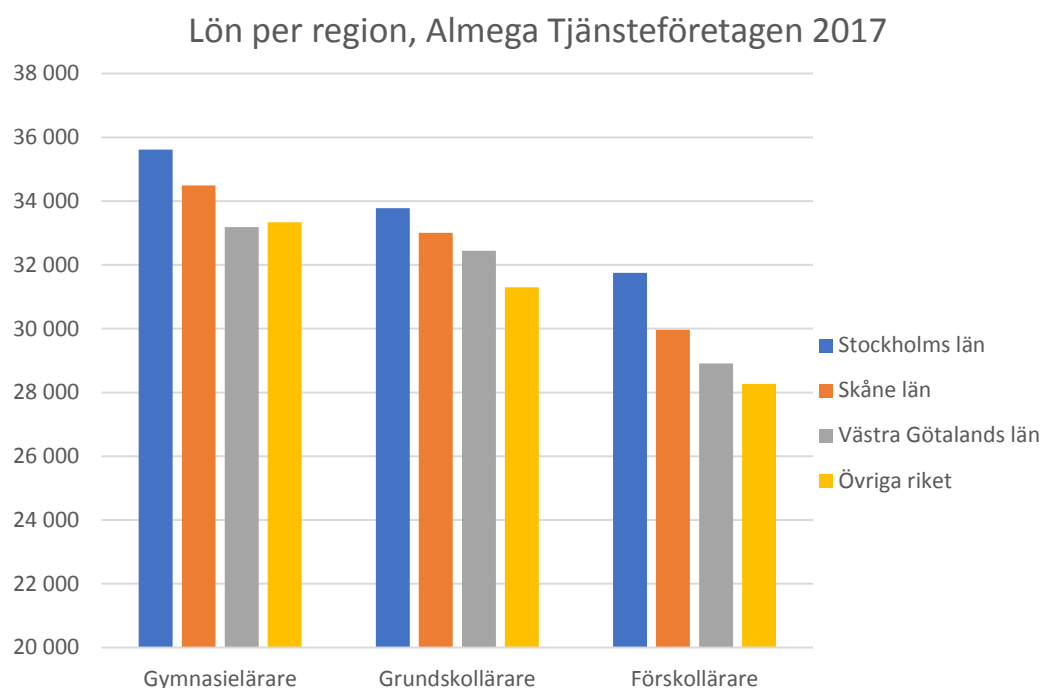
Andel anställda och företag per storleksklass, Almega Tjänsteföretagen 2017

Källa: Almegas lönestatistik 2017

Löneläget är högst i Stockholm, följt av Skåne

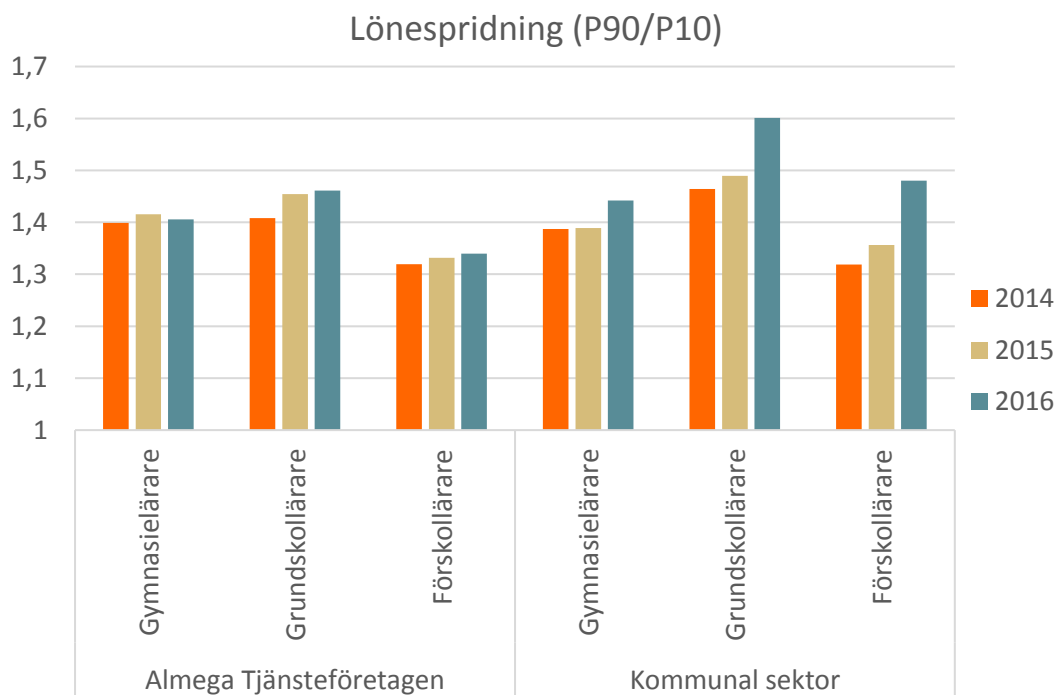
Bland friskolorna inom Almega Tjänsteföretagen tjänar gymnasie-, grund- och förskollärare mest i Stockholms län. Skåne län har näst högst löner. Störst skillnad är det bland förskollärare, där en förskollärare i Stockholms län i genomsnitt tjänar 3 500 kr mer än i övriga riket (hela riket exklusive Stockholm, Skåne och Västra Götalands län). Gymnasielärare har lägst genomsnittslön i Västra Götalands län, ca 2 400 kr lägre än gymnasielärarna i Stockholms län. För grundskollärarna skiljer det i snitt 2 500 kr mellan anställda i Stockholms län jämfört med anställda i övriga riket.

Källa: Almeegas lönestatistik

Lönespridningen ökar, men är högst och ökar mest i kommunala skolor

Lönespridningen (här mätt som kvoten mellan de 10 procent som tjänar mest och de 10 procent som tjänar minst inom ett yrke) var 2016 högre än två år tidigare för gymnasie-, grund- och förskollärare både bland företagen inom Almega Tjänsteföretagen och de kommunalt drivna skolorna. Inom Almega Tjänsteföretagen har lönespridningen ökat mest för grundskollärare, följt av förskollärare och gymnasielärare. Lönespridningen var 2016 större för alla lärargrupper inom kommunal sektor, jämfört med lärarna inom Almega Tjänsteföretagen. Lönespridningen har också ökat mest mellan 2014 och 2016 inom kommunal sektor.

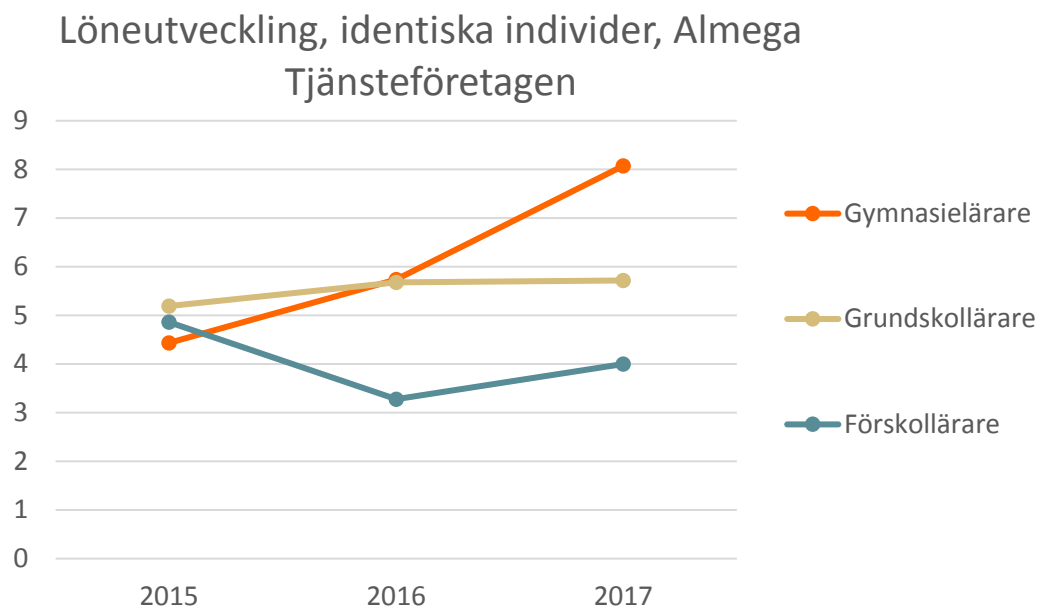
Källa: Almeegas lönestatistik och SCB

Snabb löneutveckling för lärare i Almega Tjänsteföretagen, speciellt gymnasielärare

Mellan 2016 och 2017 var löneökningstakten i friskolorna 4 procent för förskollärare, 5,7 procent för grundskollärare och hela 8,1 procent för gymnasielärarna. Löneökningstalen gäller så kallade identiska individer, dvs kravet är att samma individ ska finnas med i statistiken båda jämförelseåren.

Från 2014 till 2017 har löneökningstakten för gymnasielärare accelererat och yrkesgruppen har haft en genomsnittlig löneökningstakt per år om 6,1 procent under perioden. Under samma period har den årliga ökningstakten varit 5,5 procent för grundskollärare, och 4 procent för förskollärare.

Det kan jämföras med den genomsnittliga löneökningstakten för tjänstemän inom Svenskt Näringsliv som har varit 3,8 procent per år sedan 2014. 2017 var ökningstakten 3,9 procent.

Källa: Almega lönestatistik